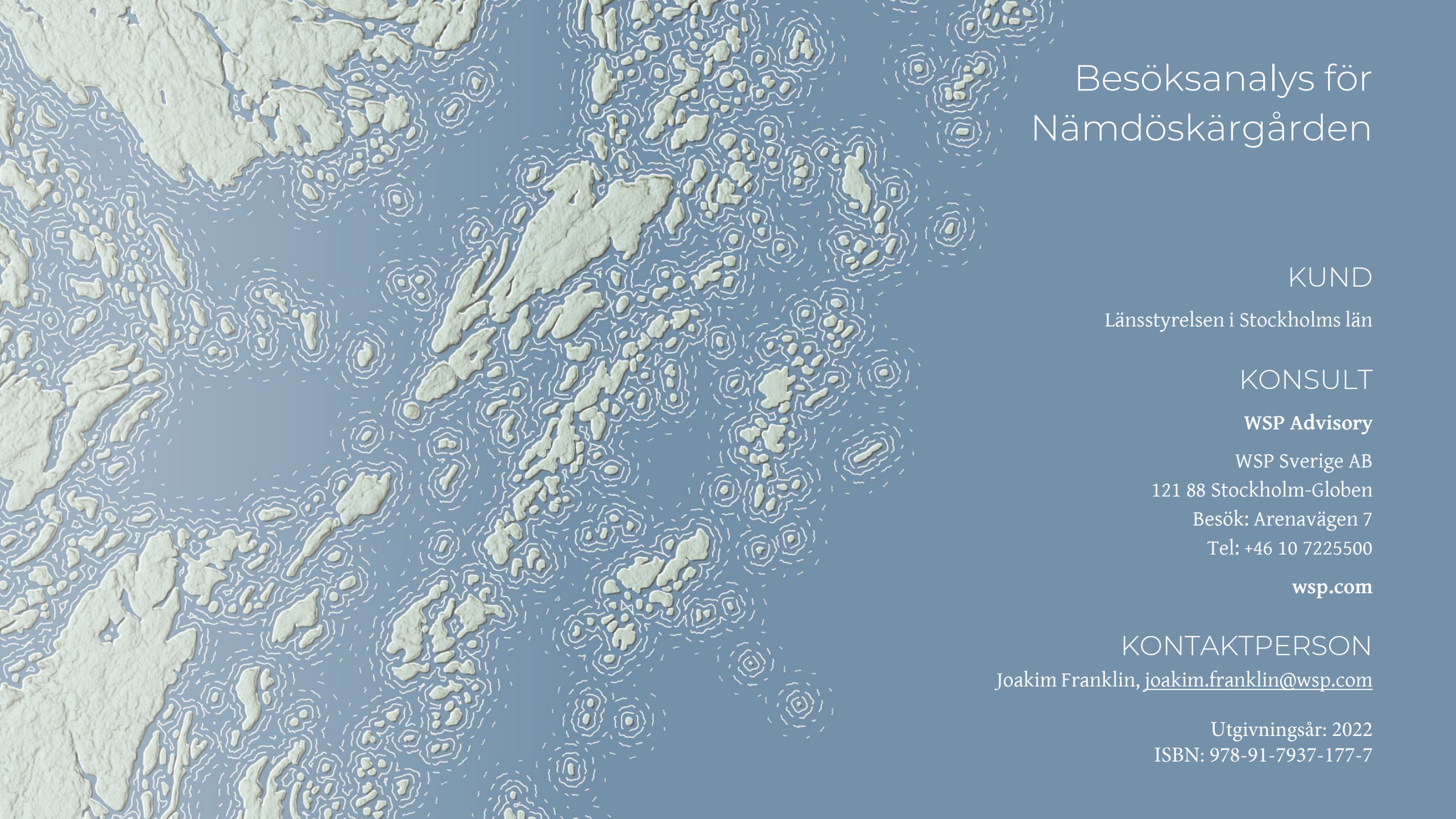

Besöksanalys för Nämdöskärgården

A detailed topographic map of the Stockholm archipelago, showing numerous islands and surrounding waters. The map is rendered in a light beige color against a dark blue background.

Besöksanalys för Nämdöskärgården

KUND

Länsstyrelsen i Stockholms län

KONSULT

WSP Advisory

WSP Sverige AB
121 88 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7
Tel: +46 10 7225500

wsp.com

KONTAKTPERSON

Joakim Franklin, joakim.franklin@wsp.com

Utgivningsår: 2022
ISBN: 978-91-7937-177-7

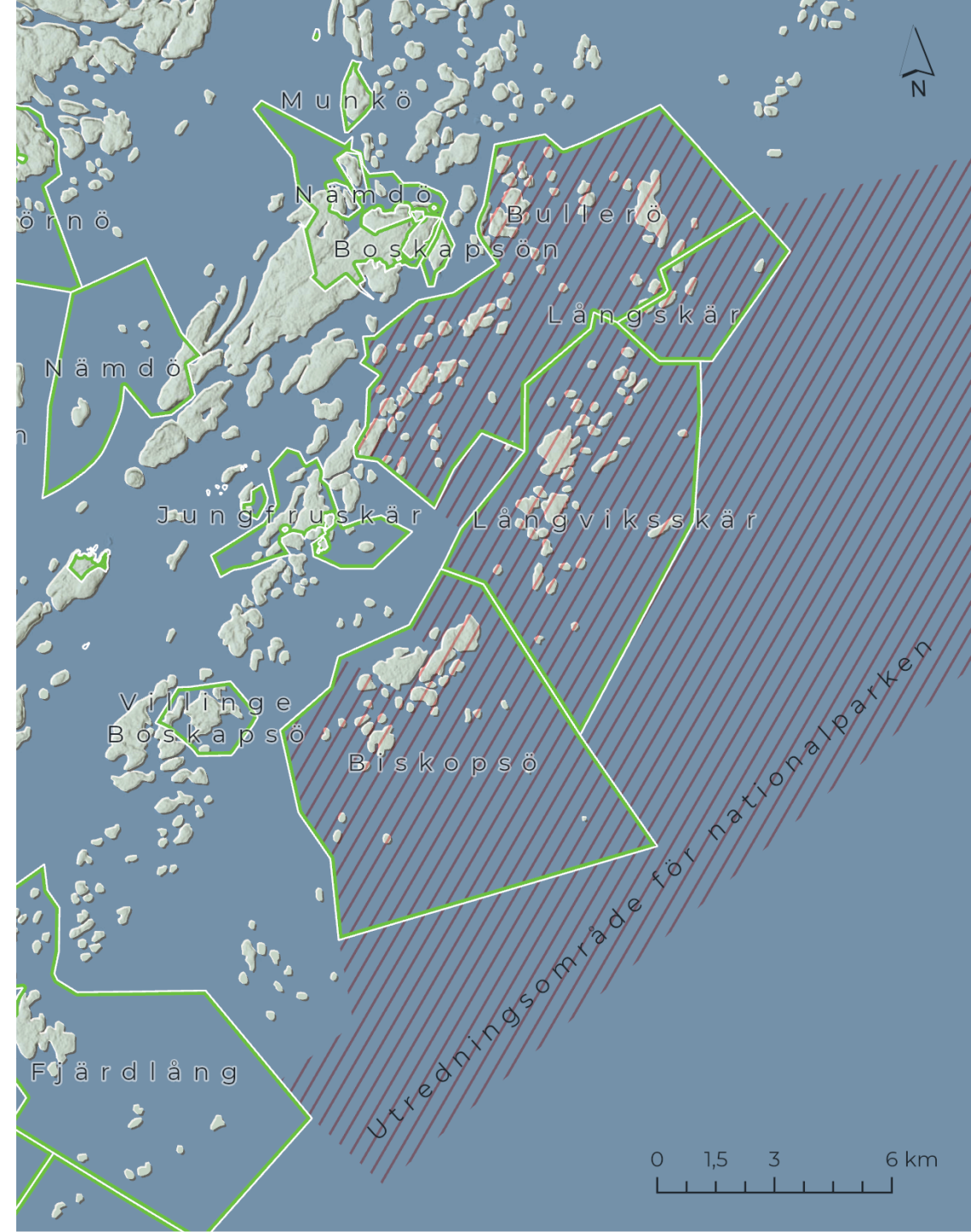
A blue kayak is positioned on a rocky, moss-covered shore. The kayak is oriented diagonally from the bottom right towards the upper left. It has a bright green life vest and a red bag secured to its deck. The surrounding environment includes large grey rocks, green foliage, and trees in the background. The water is visible on the left side of the frame. The scene is bathed in the warm, golden light of a sunset, with long shadows and a soft glow. The word "Inledning" is written in a white, sans-serif font across the lower-left portion of the image.

Inledning

Bakgrund

I Nämdöskärgården pågår bildandet av en ny nationalpark, Sveriges 31:a i ordningen. I arbetet är Länsstyrelsen i Stockholms län, Naturvårdsverket, Värmdö kommun och Havs- och vattenmyndigheten involverade, och det pågår flera parallella projekt och utredningar kopplade till nationalparksbildningen. Utredningsområdet för den planerade nationalparken består av ett område öster och söder om Nämdö, i det som idag utgörs av de fyra naturreservaten Bullerö, Långvik, Långviksskär och Biskopsö samt ett marint område öster om reservaten.

För planeringen i samband med nationalparksbildandet behövs kunskap om antalet besök området har idag. Länsstyrelsen har därför bett WSP att sammanställa och analysera mobila positioneringsdata över besök i Nämdöskärgården för åren 2019-2021. Analysen undersöker antalet besök under de tre åren, förändringar i besöksmönster i och med coronapandemin, säsongsvariationer och besökarnas utgångspunkt.

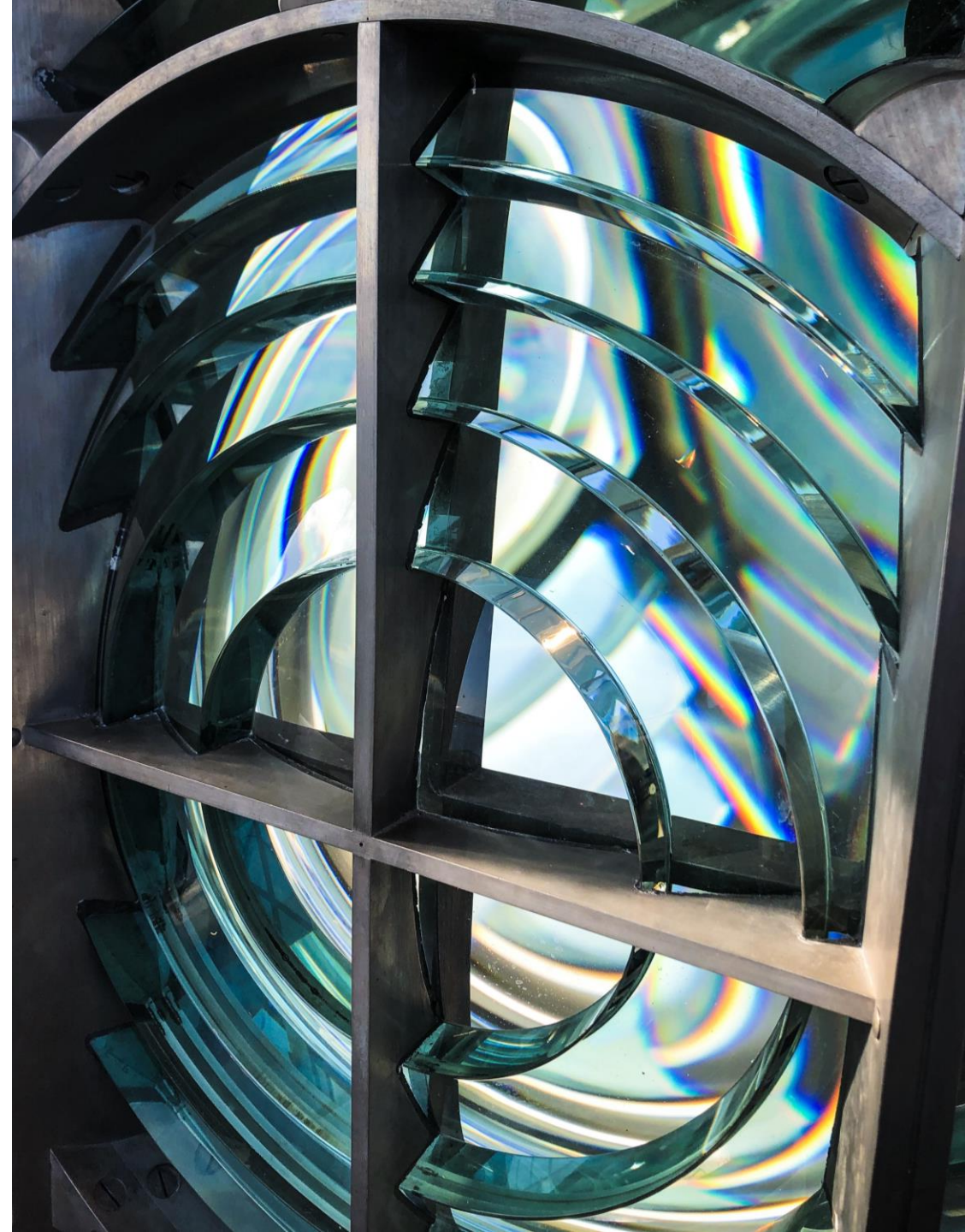

Om mobila positioneringsdata

En förhållandevis ny teknik för att analysera besöksmönster är att använda mobila positioneringsdata. Mobiloperatörer samlar kontinuerligt in uppgifter om mobiltelefonernas position med hjälp av algoritmer som avgör positionen i mobilnätet i förhållande till radiomasternas täckningsytor. Denna insamling omgärdas av omfattande sekretess och anonymisering för att inte röja enskilda individers identiteter och aktiviteter. Informationen om mobiltelefonernas geografiska lokalisering är användbar för att analysera rörelsemönster. Mobiloperatörerna har därför utvecklat tjänster som möjliggör att utifrån anonymiserade data mäta hur många mobiltelefoner som befinner sig på en viss plats vid ett givet tillfälle.

För mobila positioneringsdata samarbetar WSP med Telia och tjänsten Telia Crowd Insights, TCI. TCI erbjuder en statistisk skattning av besökare utifrån observerade mobiltelefoner i Telias nät och extrapoleringar av Telias marknadsandelar. Resultatet är alltså en preciserad uppskattning av antalet besök grundad i faktiska observationer.

På grund av legala skäl redovisar TCI inte mobiltelefoner med utländska abonnemang vilket gör att utländska besök inte kan räknas. Detta leder till viss underskattning av det verkliga antalet besökare. Även besökare under 18 år exkluderas. Detta kompenseras delvis av att många minderåriga har abonnemang skrivna på en vuxen. Det gör att de räknas av systemet men att det inte går att urskilja dem från övriga besökare.

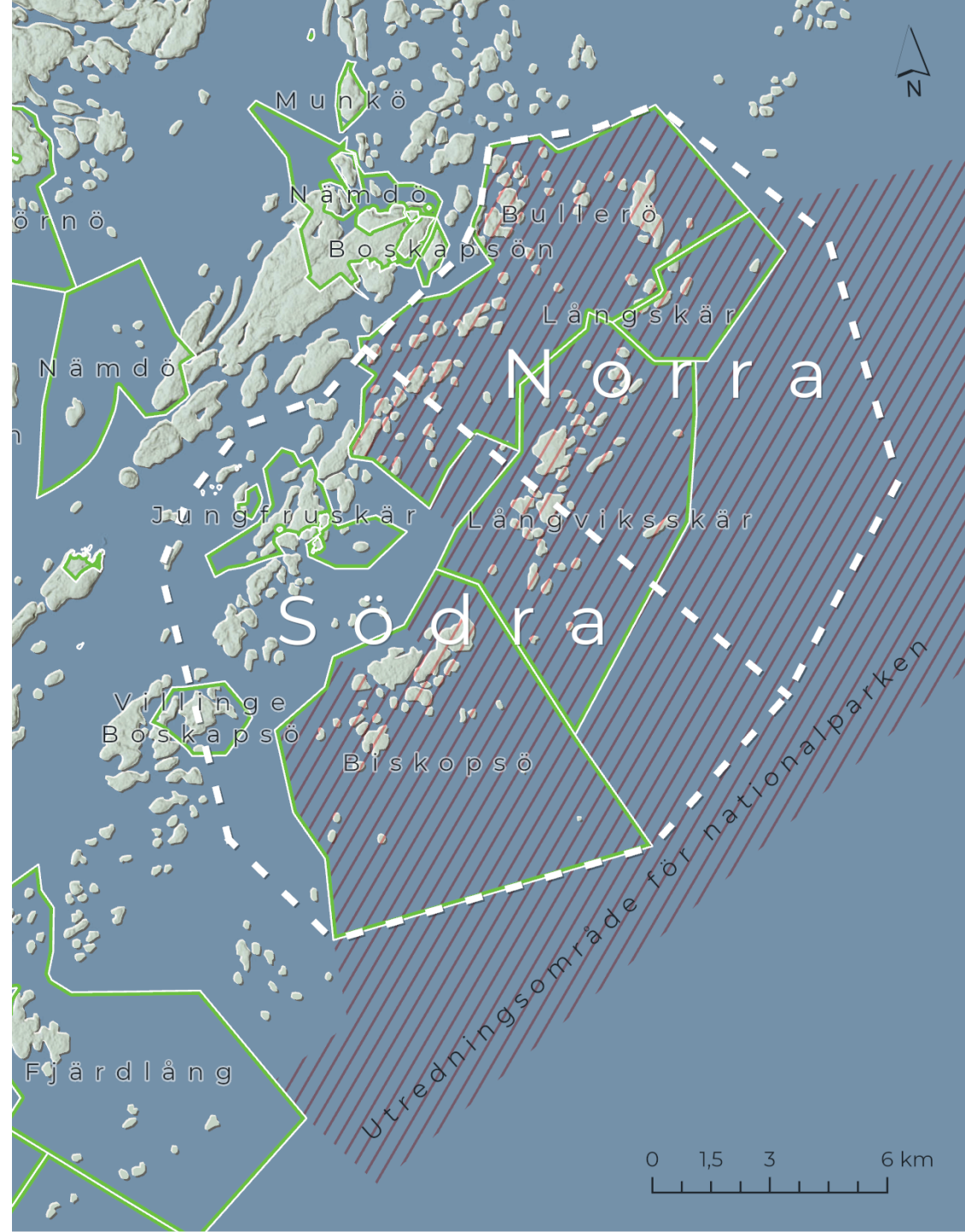

Undersökningsområde för besökare

Avgränsningen för besöksanalyser med mobildata utgår alltid från placeringar av mobilnätets antenner och täckningsytor.

Nämdöskärgården betjänas huvudsakligen av antenner placerade på en radiomast på Nämndö. Genom att antennerna är riktade olika är det möjligt att dela upp undersökningsområdet i två delområden, Norra och Södra. Gränsdragningen mellan dessa utgår från radiomastens placering och följer därför inte reservatsgränserna.

- Det södra delområdet utgörs av Biskopsö och Jungfruskärs naturreservat, den södra halvan av Långviksskärs naturreservat, en mindre del av Bullerö naturreservat samt mellanliggande områden. På grund av mobilantennernas placering är det tyvärr inte möjligt att undanta Jungfruskärs naturreservat från de reservat som ingår i nationalparkens utredningsområde.
- Det norra delområdet utgörs av resterande delar av Bullerö och Långviksskärs naturreservat, Långskärs naturreservat samt ett marint område utanför reservaten.

Bearbetning och kompletterande källor

Mobildatan från Telia bearbetas av WSP för att särskilja och exkludera fastboende i Nämndöskärgården från övriga observationer innan resultaten sammanställs. Utöver personer som är folkbokförda i området finns också ett antal personer som är folkbokförda på annan plats men som i praktiken är fastboende i Nämndöskärgården. Även dessa behandlas som fastboende och exkluderas i resultaten. Det är tal om en begränsad mängd personer som exkluderas ur resultaten.

I undersökningen används också flera kompletterande källor såsom inkvarteringsuppgifter, passagerarstatistik och räkning av båtar i naturhamnar. Dessa används för att förbättra skattningarna i mobildatan. Framför allt det norra delområdet har lokalgeografiska förutsättningar som medför en känd och systematisk underskattning i besöksresultatet för mobildatan. De kompletterande källorna används här för att skapa jämförbarhet med det södra delområdet.

Undersökningen har inkluderat metodutveckling för att sammanföra mobildata med de kompletterande underlagen. Detta har resulterat i en undersökning med högre precision än tidigare besöksuppskattningar i Nämndöskärgården. Metod och resultat är därför inte rakt jämförbara med exempelvis Skärgårdsbarometern. Underlag och tillvägagångssätt som använts finns beskrivna i en bilaga till rapporten.

Ord och begrepp

Besökare och besök

Med *besökare* menas personer som gör kort- eller långvariga besök i området. Till besökare hör också personer som besöker området i sitt arbete, oavsett om det är återkommande besök eller enstaka gånger. Besökaren räknas om vistelsen i området är längre än 20 minuter.

Varje besökare kan räknas en gång per dag. Det är möjligt att under den dagen besöka båda delområden. Personen räknas då två gånger om vistelsetiden i varje delområde är längre än 20 minuter.

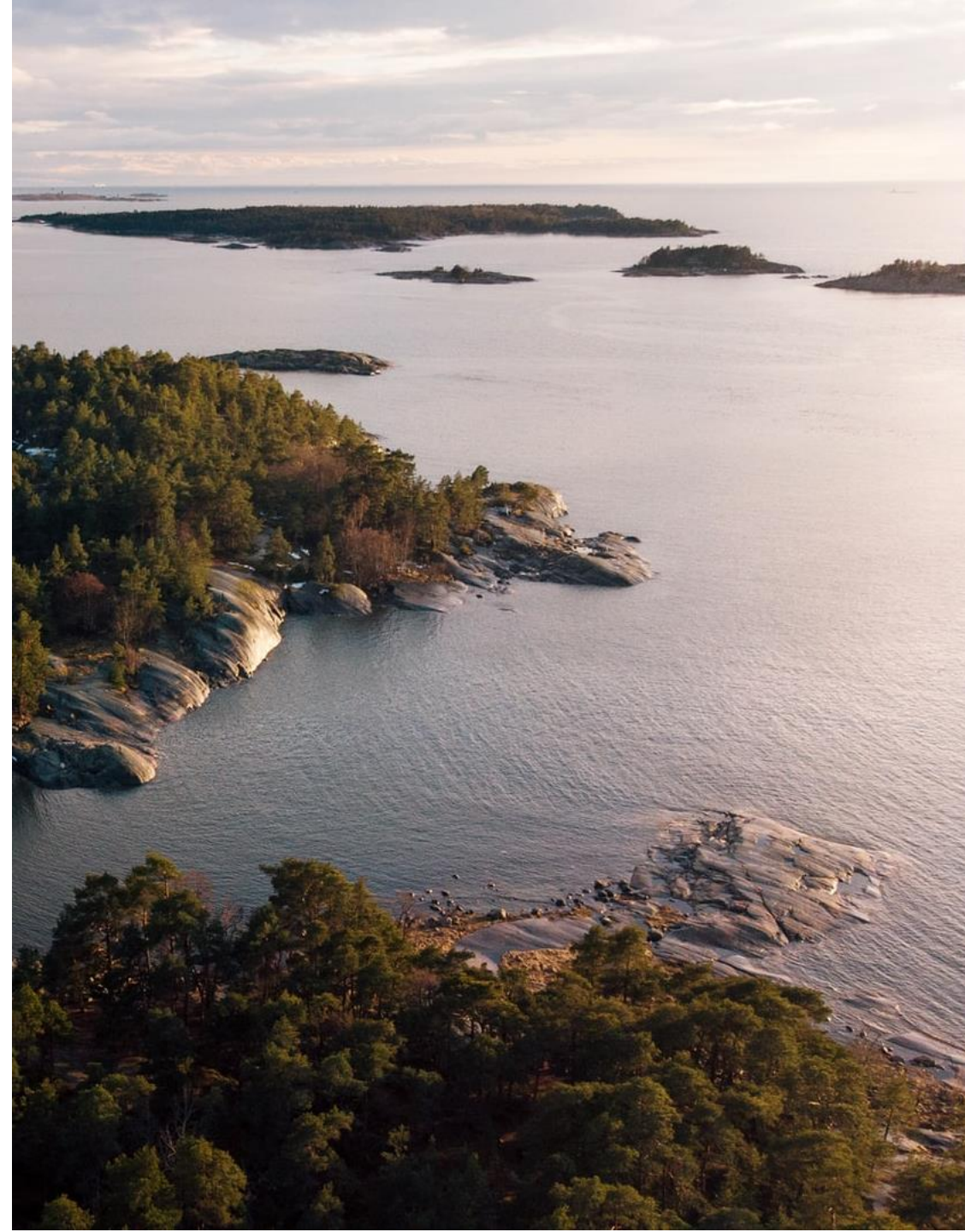
Om en besökare spenderar flera dagar i Nämndöskärgården räknas personen varje dag. Strikt talat är det därför antal besöksdagar som undersöks i rapporten och inte antal besökande individer.

Övernattande och ej övernattande

Med *övernattande* menas att personen avslutat sin dag inom undersökningsområdet. Motsatsen är *ej övernattande*, vilket betyder att personen vistats i området under den aktuella dagen men lämnat det innan kvällens sista anropssignal från mobiltelefonen.

Utgångspunkt

Med *utgångspunkt* menas den kommun där personen spenderat störst andel av sin tid fram till kl 9 dagen för ett besök i undersökningsområdet. Antalet besök med utgångspunkt i Nämndöskärgården redovisas särskilt.

A close-up, low-angle shot from the deck of a white sailboat. The boat is moving through dark blue water, creating a white wake. Several red and white ropes are visible, along with metal stanchions. A white sail is partially visible at the top. The sky is blue with some light clouds. The text 'Analys av besökare' is overlaid in white on the left side of the image.

Analys av besökare

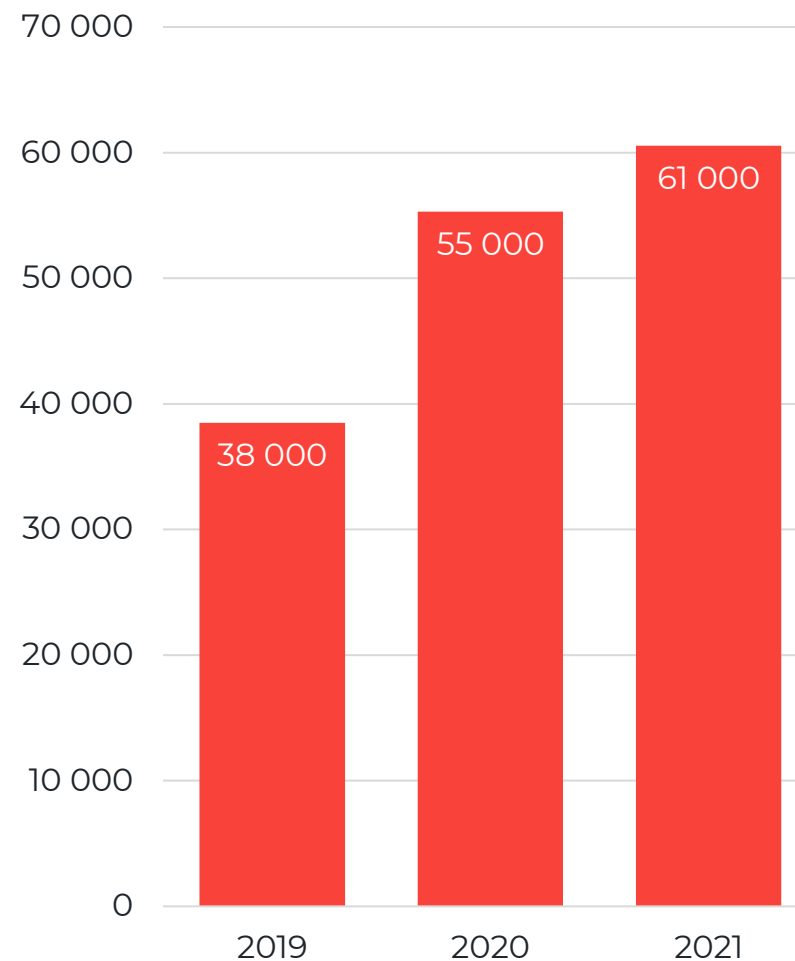
60 000 besök

2021 gjordes strax över 60 000 besök i undersökningsområdet, bestående av utredningsområdet för Nämndöskärgårdens nationalpark samt området runt Jungfruskärs naturreservat. Här avses besökare i båda delområden sammanlagt.

Besöksantalet för 2021 var 10% högre än antalet besök år 2020. Vi får då komma ihåg att 2020 var ett speciellt år då coronapandemin och hemesterfirande under sommaren gjorde att stora delar av Stockholms skärgård hade ett rekordår sett till antal besök.

Jämfört med 2019 har besöksantalet i området ökat kraftigt båda efterföljande år. Vår bedömning är dock att resultatet för 2019 har större osäkerhet än de två efterföljande åren. Detta då mobildatan innehåller indikationer på en underskattning av antalet besökare, och att det verkliga antalet sannolikt låg någonstans mellan de redovisade nivåerna för 2019 och 2020.

Besökare per år, hela undersökningsområdet

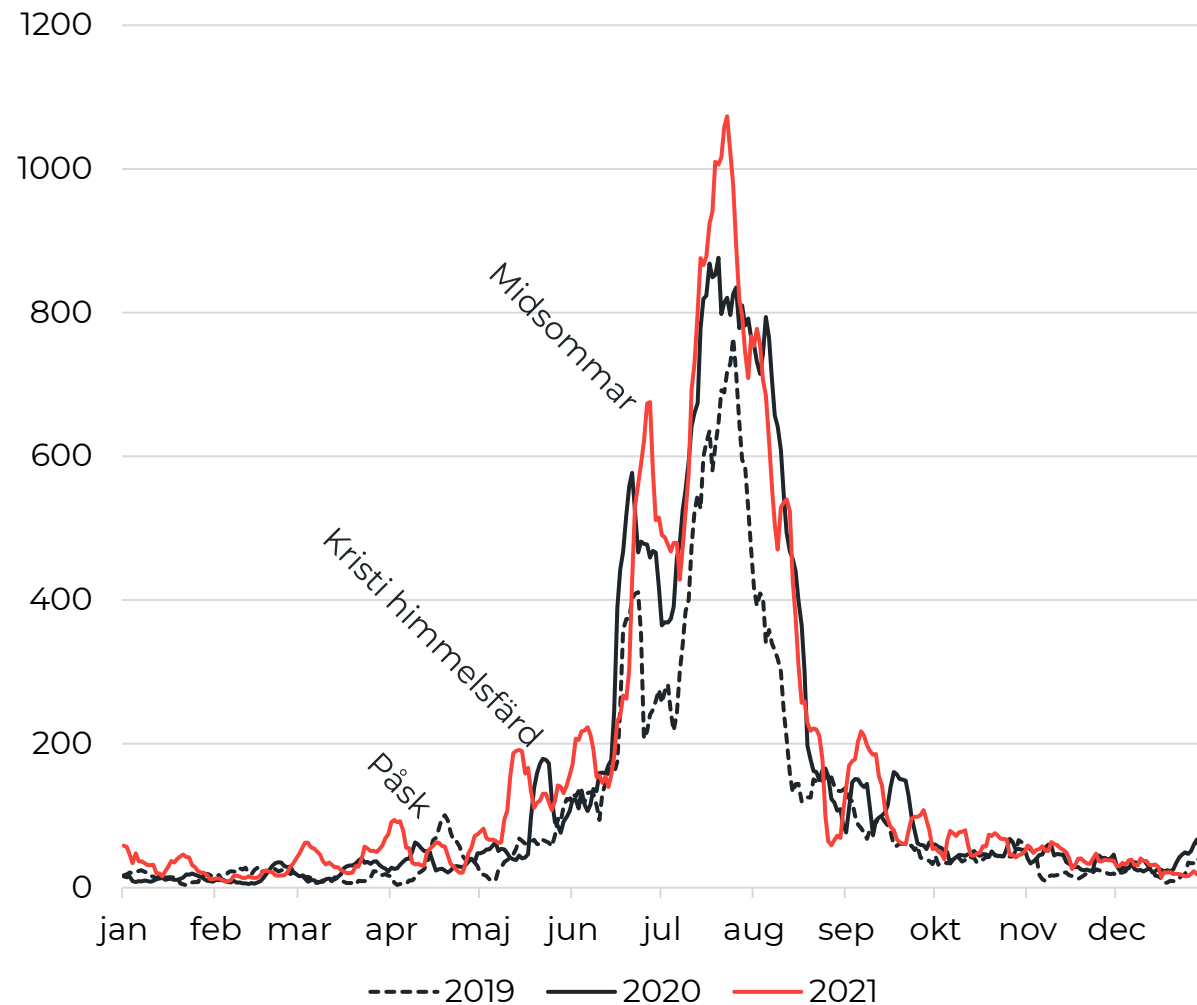
Stor säsongsvariation

Precis som många andra skärgårdsområden är säsongsvariationerna i mängden besök mycket stor sett över året. Under 2019-2021 skedde runt 75% av årets alla besök i undersökningsområdet under juni, juli och augusti. Enbart juli stod för strax under 40% av besöken. Utanför sommaren ökade besöken även under högtiderna vid påsk, kristi himmelfärd samt jul och nyår. Noterbart är att påsken 2020, då myndigheter avrådde från resor pga coronapandemin, inte hade samma besöksökning som föregående och efterföljande år.

Alla tre somrar har gemensamt att besökssäsongen startar på allvar i samband med midsommarhelgen. Detta följs av en tillbakagång under 1-2 veckor innan besöken åter ökar i samband med de mest intensiva semesterveckorna.

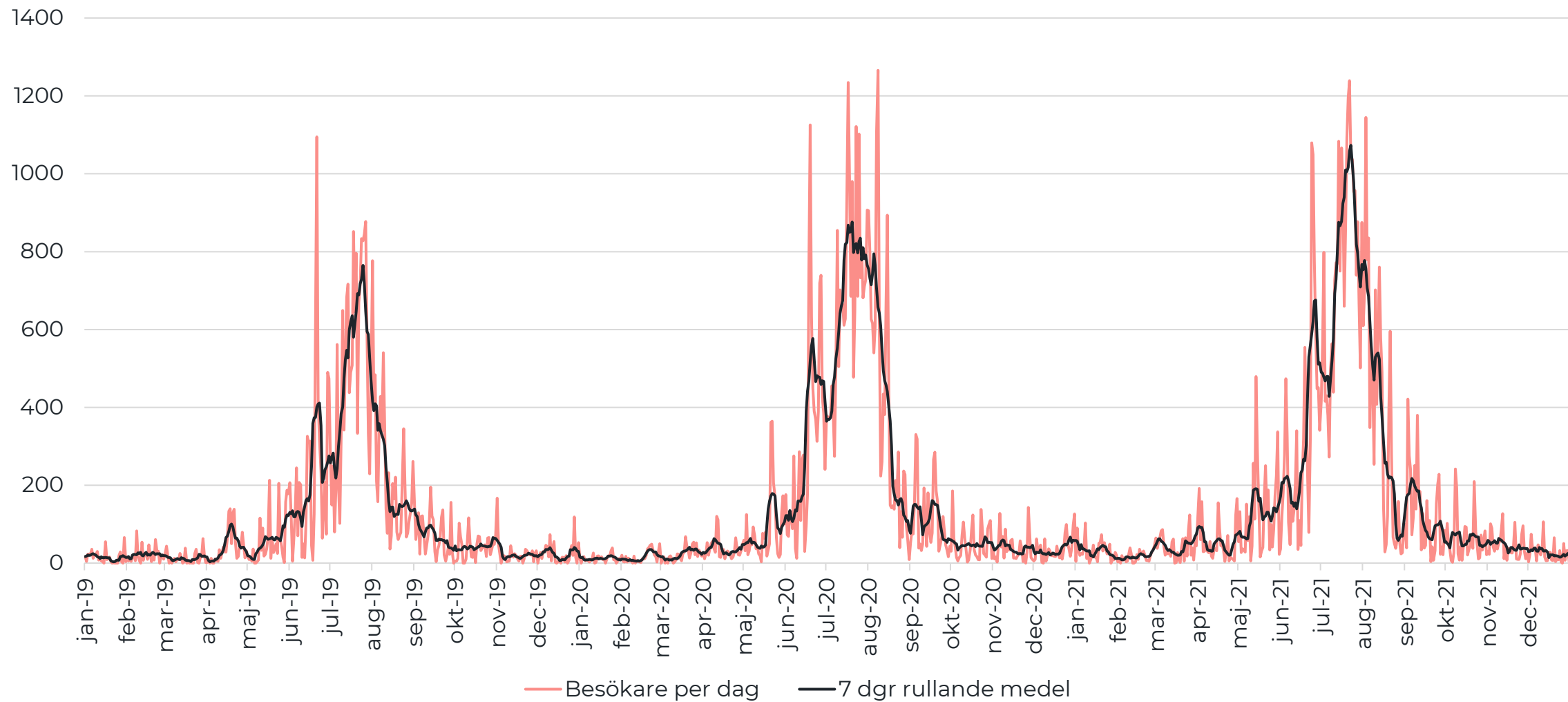
Diagrammet intill visar rullande medelvärden över 7 dagar för att möjliggöra jämförelser över längre tidsperioder. Mätt dag för dag kan besöksantalen variera mycket stort, i synnerhet mellan vardagar och helger under vår, försommar och tidig höst. På nästföljande sida visas en jämförelse mellan medelvärden och besökare på dagsbasis.

Besök per dag, hela undersökningsområdet

Diagrammet visar 7 dagars rullande medelvärden

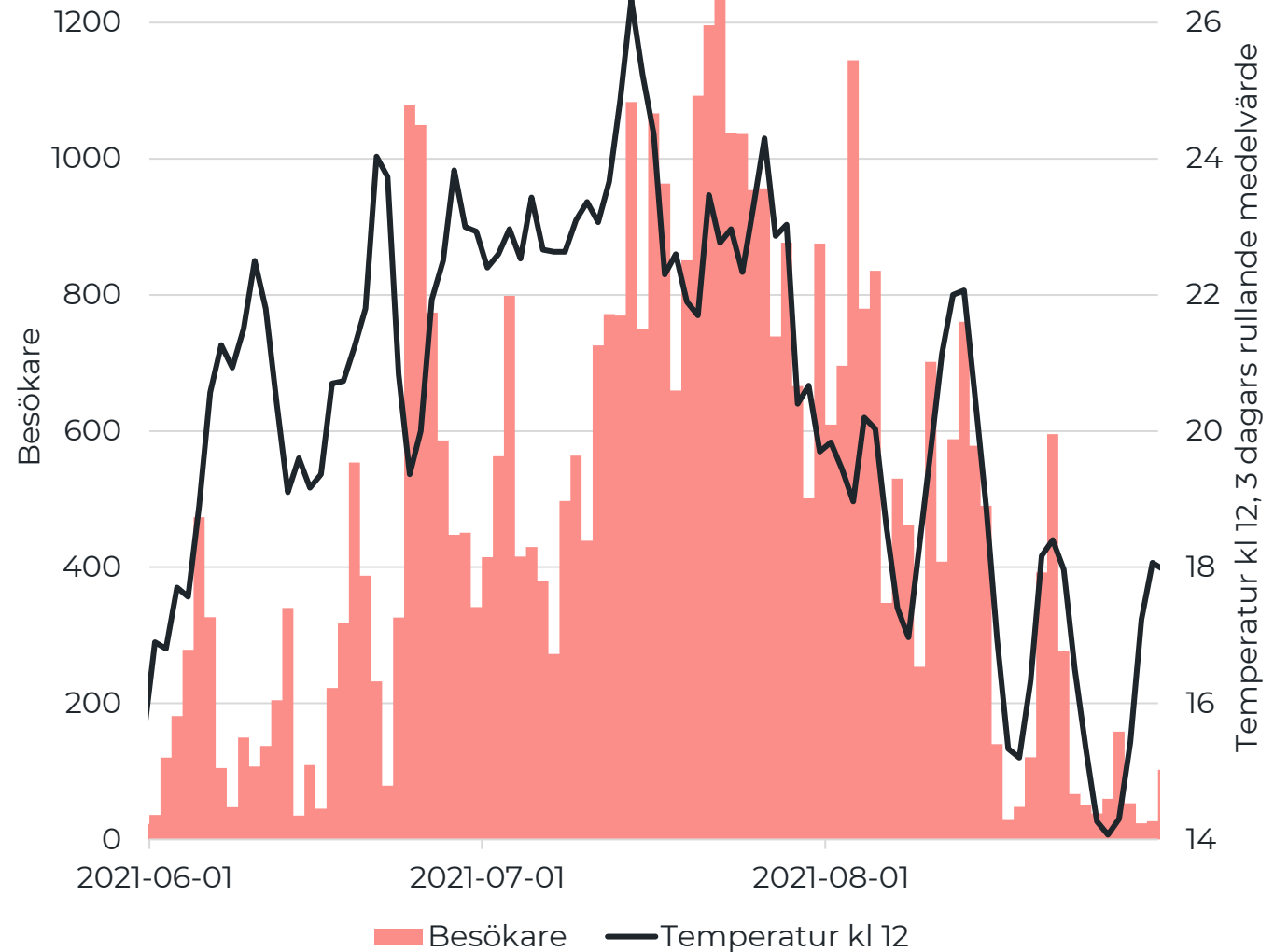
Besök per dag och per 7 dagar

Väder

Även väder och temperatur har stor påverkan på antalet besök. I grafen här intill visas besök alla dagar juni-augusti 2021 tillsammans med temperaturen vid lunchtid. Sambandet mellan temperatur och besökare kan framför allt observeras under augusti då omväxlande varma och kalla temperaturer tajmas väl av besökare i Nämndöskärgården. Detta stärks av tidigare uppgifter från besöksnäringsaktörer i Stockholms skärgård som vittnar om att framför allt första halvan av augusti är mycket väderberoende.

Noterbart är också att 2021 var ett år då "midsommarvädret" verkligen slog till mellan två varmare perioder. Trots detta var midsommarhelgen en av de mest intensiva besöksperioderna under sommaren.

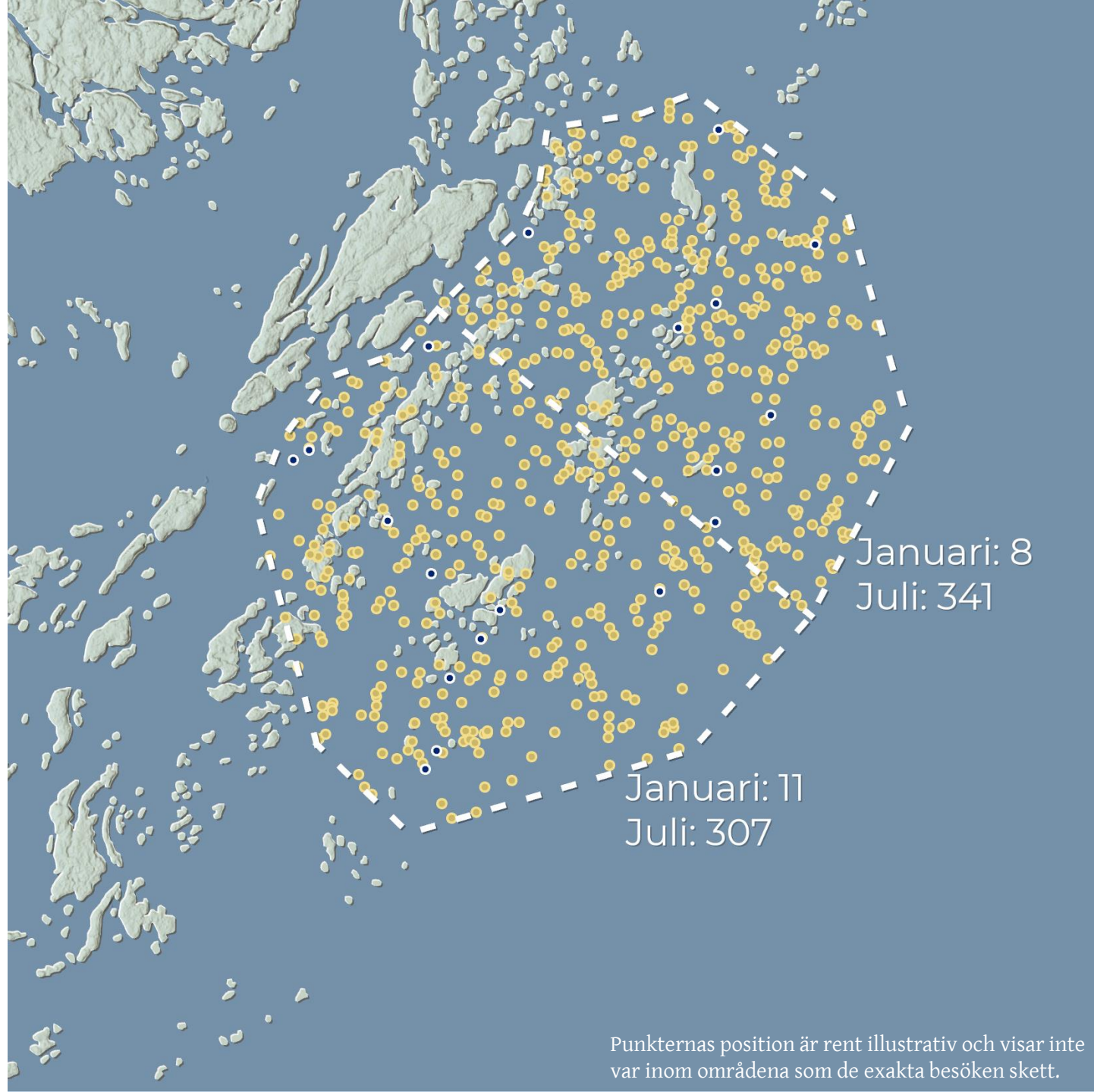
Hög- och lågsäsong

Ett sätt att undersöka skillnaden mellan hög- och lågsäsong är att se till det genomsnittliga antalet besök i januari respektive juli. Mörka punkter i kartan symboliserar besökare en dag i januari 2021 och gula punkter symboliserar juli. Observera att punkternas position är slumpmässig och inte visar var inom områdena som de exakta besöken skett.

För området som helhet var siffran 19 besök om dagen i januari och 648 i juli. Det var alltså i snitt 16 gånger fler besök i juli än januari.

Enskilda dagar kan besöksantalet också vara långt högre än snittet under högsäsongen. Alla undersökta år fanns besökstoppar vid midsommar och i mitten av juli.

År	Midsommarafton	Högsta i juli
2019	1 095	877 (27 juli)
2020	1 125	1 234 (17 juli)
2021	1 050	1 239 (22 juli)

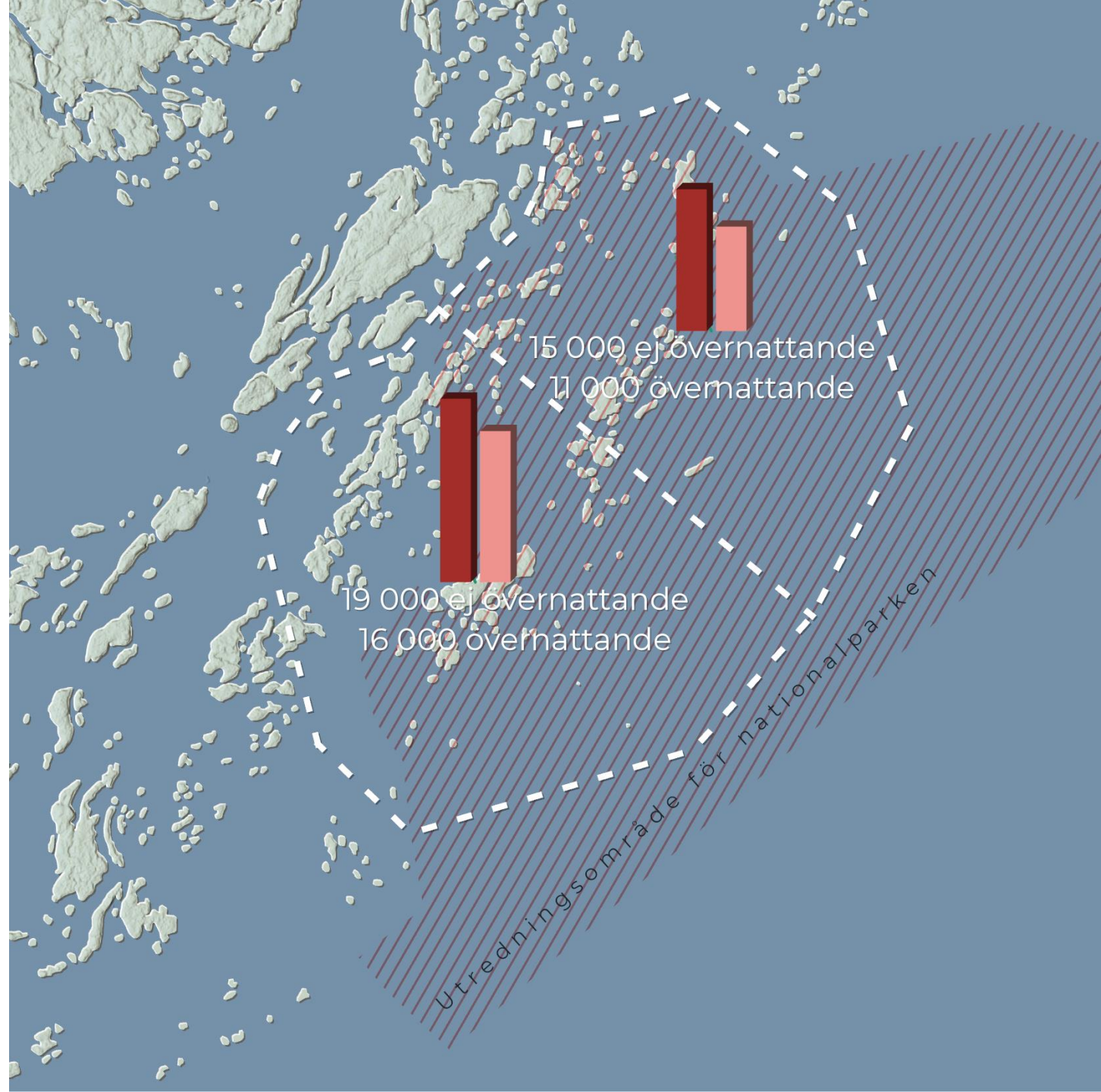

Punkternas position är rent illustrativ och visar inte var inom områdena som de exakta besöken skett.

Besökare per delområde

Av de två delområdena var det södra det mest välbesökta området både 2020 och 2021. Det södra delområdet inkluderar delar som inte ingår i nationalparkens utredningsområde. Om enbart de delar som ligger inom nationalparksområdet räknas är vår bedömning att båda delområden sannolikt hade likvärdiga besökstal.

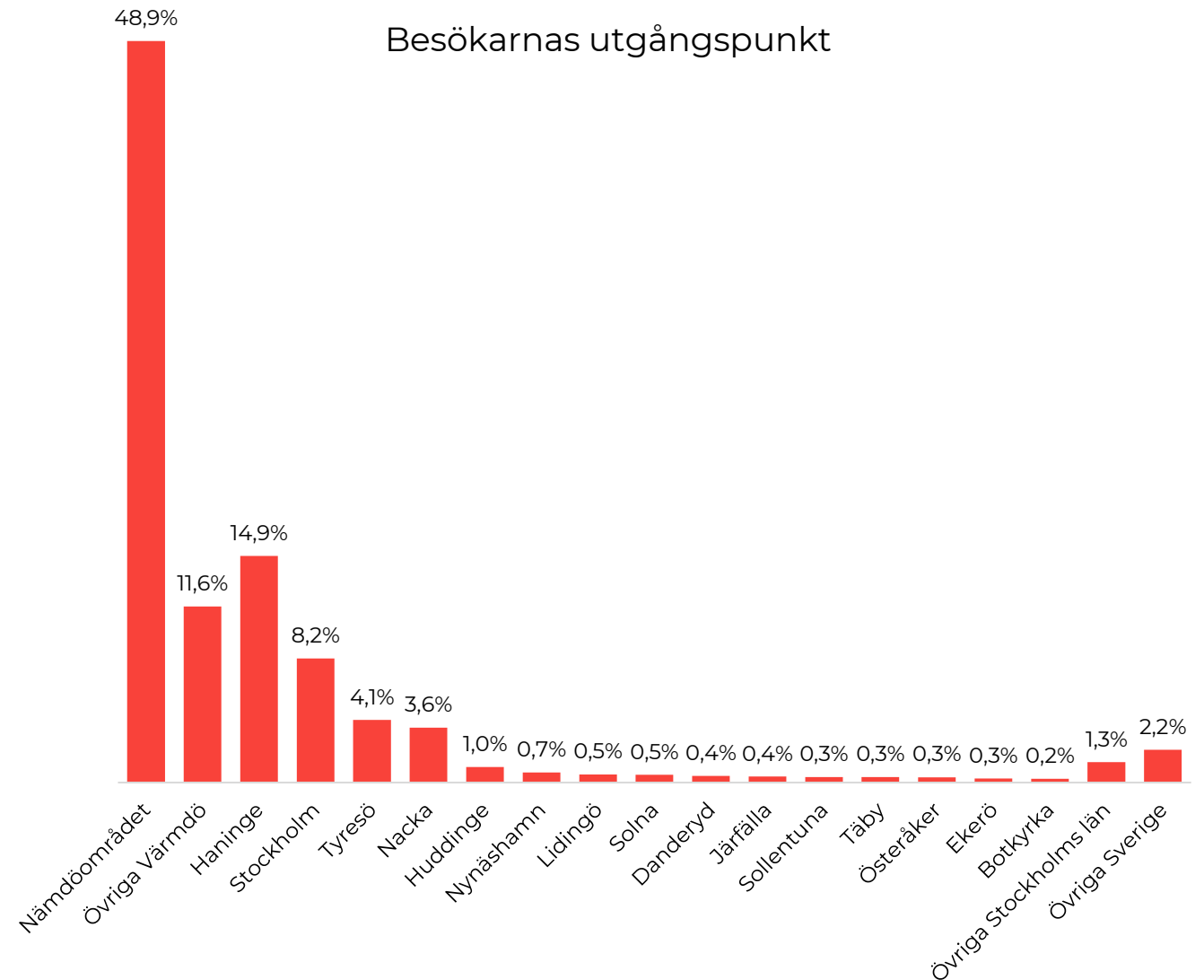
I båda delområden var majoriteten av besök ej övernattande, vilket innebär att besökaren lämnade området innan dagens slut. Detta storleksförhållande mellan övernattande och ej övernattande besökare återkommer i andra undersökta områden i Stockholms skärgård, där i regel något under hälften av det totala antalet besök utgörs av övernattande*.

Var startade besökarna?

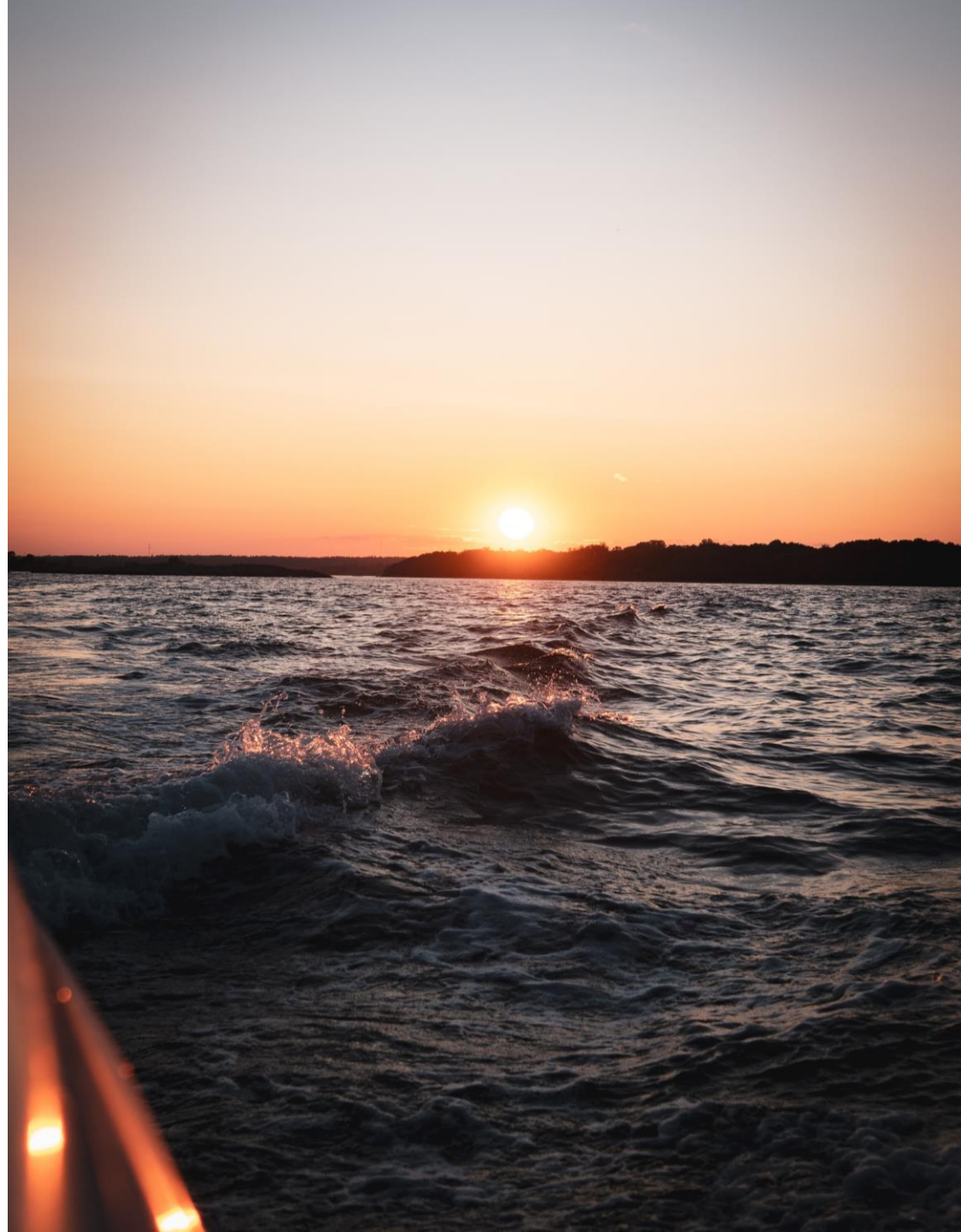
Besökarnas utgångspunkt anger var en besökare spenderade majoriteten av sin morgon under dagen för ett besök i undersökningsområdet. 2021 hade hälften av besökarna sin startpunkt i närområdet – inom undersökningsområdet eller andra delar av Nämndöskärgården. Detta inkluderar övernattande besökare i stugor, logigäster samt övernattande i båt och tält.

Många besökare inledde också sin dag i andra delar av Värmdö kommun, Haninge eller Stockholms stad. Detta betyder inte nödvändigtvis att personerna är bosatta i dessa kommuner. För besökare med egen båt kan det beteckna sista natthamn innan ankomst till Nämndöskärgården. Det är heller inte ovanligt för långväga skärgårdsbesökare med en logiövernattnings i Stockholm i samband med ett skärgårdsbesök. Mer representativa som indikation på hemkommun är istället andelarna för Tyresö och Nacka, två kommuner med begränsad mängd skärgård men flera större båtklubbar.

Sammanfattande observationer

- 2021 gjordes 61 000 besök i undersökningsområdet. Detta var 10% fler besökare än 2020 som var ett speciellt år då stora delar av Stockholms skärgård hade ett rekordår sett till antal besök.
- Det södra delområdet var det mest välbesökta med 35 000 besök under 2021 jämfört med 26 000 i norra delområdet. Det södra delområdet inkluderar delar som inte ingår i nationalparkens utredningsområde. Om enbart de delar som ligger inom nationalparksområdet räknas är vår bedömning att båda delområden sannolikt hade likvärdiga besökstal.
- Variationen mellan säsongerna är mycket stor. 2019-2021 skedde 75% av besöken under juni, juli eller augusti. I genomsnitt skedde det 16 gånger fler besök en dag i juli än en dag i januari.
- Även väder och temperatur har stor påverkan på antalet besök. Antalet besökare i slutet av semesterperioden och tidig höst styrs i hög grad av väder.
- Hälften av besöksdagarna 2021 hade Nämndöskärgården som utgångspunkt vilket innebär att många besökare övernattar i närområdet och spenderar minst 2 dagar där. Andra vanliga utgångspunkter var övriga delar av Värmdö, Haninge och Stockholm. Detta inkluderar både övernattande besökare i logi, fritidshus och egen båt. För besökare med egen båt anger utgångspunkten sista natthamn innan ankomst till Nämndöskärgården.

Bilagor

Bilaga 1: Besökare per år

Ej övernattande besökare

Område	2019	2020	2021	Genomsnitt
Norra delen	15 000	15 000	15 000	15 000
Södra delen	11 000	19 000	19 000	16 000
Summa	26 000	34 000	34 000	31 000

Övernattande besökare

Område	2019	2020	2021	Genomsnitt
Norra delen	7 000	10 000	11 000	9 000
Södra delen	6 000	12 000	16 000	11 000
Summa	13 000	22 000	27 000	20 000

Totalt antal besökare

Område	2019	2020	2021	Genomsnitt
Norra delen	22 000	25 000	26 000	24 000
Södra delen	17 000	31 000	35 000	27 000
Summa	38 000	55 000	61 000	51 000

Förändring 2020–2021 (Procentuell förändring beräknad på ej avrundade resultat)

Norra delen: + 4 %

Södra delen: + 14 %

Bilaga 1: Besökare per månad

År 2019

Totalt antal besökare	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Norra delen	300	200	200	700	1 000	3 400	8 900	3 800	1 300	800	500	400
Södra delen	200	300	200	500	800	3 300	6 500	3 200	900	500	200	300
Summa	500	500	400	1 200	1 800	6 700	15 400	7 000	2 200	1 300	700	700

År 2020

Totalt antal besökare	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Norra delen	200	300	400	600	1 400	4 200	9 200	5 500	1 400	700	500	500
Södra delen	200	200	300	500	1 300	5 100	12 000	6 900	1 900	900	700	700
Summa	400	500	700	1 100	2 700	9 300	21 200	12 400	3 300	1 600	1 200	1 200

År 2021

Totalt antal besökare	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Norra delen	300	100	600	700	1 500	3 900	10 400	5 100	1 400	700	600	400
Södra delen	700	300	700	1 000	2 300	5 600	13 100	6 300	2 400	1 100	800	400
Summa	1 000	400	1 300	1 700	3 800	9 500	23 500	11 400	3 800	1 800	1 400	800

Tillgång till övriga resultat som rapporten baseras på kan fås genom kontakt med ansvarig konsult, joakim.franklin@wsp.com.

Bilaga 2: Underlag och tillvägagångssätt

Underlag	Källa	Bearbetning och användning
Mobildata	<i>Telia</i>	Analys av rörelsemönster under vintertid jämfört med befolkningsdata för att exkludera fastboende. Görs enbart i södra delområdet då norra saknar fast befolkning. Statistisk skattning av besökare ett fåtal dagar 2019-2020 då besöksdata saknas pga underhåll i mobilnätet. Övernattande och långa aktiviteter kan tekniskt inte lokaliseras till norra delområdet pga avsaknad av fast befolkning och arbetsplatser. Känd och systematisk underskattning som löses med nedanstående metoder.
Mobildata, korta observationer	<i>Telia</i>	Uttag av enbart korta observationer för jämförelse av rörelsemönster i båda delområden. Används som grund för extrapolering av långa aktiviteter i norra delområdet.
Daglig passagerardata Bullerölinjen 2019-2021	<i>Länsstyrelsen och Stavnäs båttaxi</i>	Passagerare i riktning Bullerö-Stavnäs adderas till ej övernattande besökare i norra delområdet då dessa ej fångas i extrapoleringen av korta observationer från södra delområdet.
Årlig passagerardata Tusen öars kryssning 2019-2021	<i>Strömma</i>	Adderas till ej övernattande besökare i norra delområdet då dessa ej fångas i extrapolering från södra delområdet. Daglig fördelning sker proportionerligt mot korta aktiviteter i norra delområdet de dagar som kryssningen genomförts enligt Strömmas tidtabell.
Årlig inkvarteringsstatistik Bullerö och Långvikskär	<i>Länsstyrelsen och Grundets vandrarhem</i>	Adderas till övernattande besökare i norra delområdet. Fördelning per dag sker proportionerligt mot övernattande i södra delområdet under gästhemmens öppna säsong.
Båträkning övernattande båtar i naturhamn 2012-2016	<i>Skärgårdsstiftelsen</i>	Genomsnitt för de fem åren används som bas och räknas om per år 2019-2021 efter övriga observerade besökare samt faktoromräkning med 0,75 för en konservativ skattning, efter kontakt med Skärgårdsstiftelsen. Antagande om 2 besökare per båt för att harmonisera med mobildata som ej fångar minderåriga. Fördelning per dag sker proportionerligt mot övernattande besökare i södra delområdet.

VI ÄR WSP

WSP är ett av världens ledande analys- och teknikkonsultföretag. Vi verkar på våra lokala marknader med stöd av global expertis. Som tekniska experter och strategiska rådgivare har vi tillgång till ingenjörer, tekniker, naturvetare, planerare, utredare och miljöspecialister liksom professionella projektörer, konstruktörer och projektledare. Vi erbjuder hållbara lösningar inom Hus & Industri, Transport & Infrastruktur och Miljö & Energi. Med drygt 55 000 medarbetare på 500 kontor i 40 länder medverkar vi till en hållbar samhällsutveckling. I Sverige har vi omkring 4 100 medarbetare.

WSP Sverige AB

12188 Stockholm-Globen
Besök: Arenavägen 7

T: +46 10 7225500
Org.nr: 556057-4880
Styrelsens säte: Stockholm
wsp.com

